

CHIỀU TỐI

- Hồ Chí Minh-

I. Tìm hiểu chung

1. Tập thơ Nhật kí trong tù

a) Hoàn cảnh sáng tác (Sgk)

b) Giá trị cơ bản:

* Giá trị nội dung:

- Giá trị hiện thực: *“NKTT” ghi lại một cách chân thực bộ mặt thật đen tối của chế độ nhà tù nói riêng và của xã hội Trung Quốc dưới thời Tưởng Giới Thạch:*

+ Giam cầm đầy đọa người vô tội

+ Cướp đoạt mọi quyền lợi của con người.

+ Nhà tù chứa đầy những tệ nạn xã hội

- Giá trị tư tưởng: *bức chân dung tự họa bằng thơ về con người tinh thần Hồ Chí Minh trong nhà lao Tưởng Giới Thạch:*

+ Một tinh thần thép vững vàng, bất khuất.

+ Phong thái ung dung tự tại luôn tin tưởng lạc quan.

+ Tinh thần yêu nước cháy bỏng, luôn khát vọng tự do khắc khoải, luôn hướng về Tổ quốc.

+ Tinh thần yêu thiên nhiên.

+ Tinh thần nhân đạo.

* Giá trị nghệ thuật: *Đậm màu sắc cổ điển và thể hiện tinh thần hiện đại.*

2. Bài thơ Chiều tối

- Hoàn cảnh sáng tác: Bài thơ thứ 31 gợi cảm hứng từ một buổi chiều tối tác giả bị giải từ Tĩnh Tây đến Thiên Bảo cuối mùa thu năm 1942

II. Đọc hiểu

Hướng dẫn đọc (...), tiếp cận theo đặc trưng thể thơ thất ngôn tứ tuyệt Đường luật, văn bản dịch.

1. Bức tranh thiên nhiên chiều muộn nơi núi rừng

- Bức tranh thiên nhiên chiều muộn:

+ Cánh chim sau một ngày rong ruổi, trong giờ khắc của ngày tàn đang về rừng tìm nơi tổ ấm. Đây là cánh chim "mỏi" (cảm nhận rất sâu trạng thái bên trong của sự vật).

+ Áng mây cô đơn, lẻ loi đang trôi chậm chậm giữa bầu trời cao rộng. Đây là chòm mây mang tâm trạng, có hồn người, cô đơn, lẻ loi và lặng lẽ.

+ So sánh thiên nhiên và con người:

. Tương đồng về hình thức: đều cô đơn, mệt mỏi, mong muốn tìm được tổ ấm.

. Khác biệt về bản chất: thiên nhiên tự do còn con người mất tự do, đang bị áp giải.

- Hình ảnh người tù: mệt mỏi lê bước từ nhà lao này đến nhà tù khác nhưng vẫn rung động dạt dào -

> Về đẹp tâm hồn, ty thiên nhiên và phong thái ung dung tự tại:

→ Hai câu thơ mang vẻ đẹp cổ điển, tả ít mà gợi nhiều, chỉ hai nét phác họa mà gợi lên hồn cảnh vật. Qua đó, thể hiện bản lĩnh kiên cường của người chiến sĩ.

2. Bức tranh cuộc sống

- Điểm nhìn: từ cao, xa đến gần, thấp.

- Hình ảnh “Sơn thôn thiếu nữ”: hăng say, khỏe khoắn làm cho bức tranh thiên nhiên có sự vận động xua tan đi cảm giác buồn bã, xua tan đi không khí lạnh lẽo, xua tan đi cảm giác mệt mỏi

- Hành động: “ma bao túc”: cảnh lao động, sinh hoạt gia đình bình dị.

(so sánh với h/a thiếu nữ trong VHTĐ để thấy được nét hiện đại trong việc lựa chọn h/a của HCM).

- Nghệ thuật điệp vòng “ma bao túc – bao túc ma hoàn”: diễn tả nhịp điệu liên hoàn, nhịp nhàng của cối xay và công việc nặng nhọc của nhà nông.

- Sử dụng nhãn tự “**hồng**”: Hơi ấm của ngọn lửa, mang đến ánh sáng và niềm vui; cái ấm áp của tình người, của cuộc sống gia đình đoàn tụ.

- Sự vận động của tự nhiên cũng là sự vận động của tư tưởng, hình tượng thơ HCM: chiều chuyển dần sang tối nhưng bức tranh thơ lại mở ra bằng ánh sáng rực hồng. Cùng với sự vận động của thời gian là sự vận động của mạch thơ, tư tưởng người làm thơ: từ tối đến sáng, từ tàn lụi đến sinh tồn, từ buồn sang vui, từ lạnh lẽo cô đơn sang ấm nóng tình người.

(so sánh bản dịch với nguyên tác, chú ý nghệ thuật gợi chứ không tả)

=> Hai câu thơ thể hiện lòng yêu thương con người, yêu c/sống, ước mơ thầm kín về mái ấm gia đình, trở về Tổ quốc; đồng thời thấy được ý nghĩa tượng trưng đó là sự vận động có chiều hướng lạc quan bởi luôn hướng về sự sống, ánh sáng và tương lai.

III. Tổng kết

1. Nội dung

- Bức tranh thiên nhiên, cuộc sống
- Tâm hồn HCM.

1. Nghệ thuật

- Từ ngữ cô đọng, hàm súc.
- Thủ pháp đối lập, điệp liên hoàn,..

2. Ý nghĩa văn bản

Vẻ đẹp tâm hồn và nhân cách nghệ sĩ - chiến sĩ Hồ Chí Minh: yêu thiên nhiên, yêu con người, yêu cuộc sống; kiên cường vượt lên hoàn cảnh, luôn ung dung, tự tại lạc quan trong mọi cảnh ngộ đời sống.